

„КАКВО Е ШАНЕЛ?... МЕЛОДИЯ, КОЯТО ПОЗНАВАШ“¹

ЙОАНА СПАСОВА-ДИКОВА

„Кoko (Coco Chanel)“ от Саня Домазет. Превод – Ася Тихинова-Йованович. Сценична адаптация и постановка – Възкресия Вихърлова. Сценография – Зарко Узунов. Костюми – Веселин Йорданов. Музика – Асен Аврамов. Участват: Цветана Манева и Ася Иванова.

Сезон 2007/2008

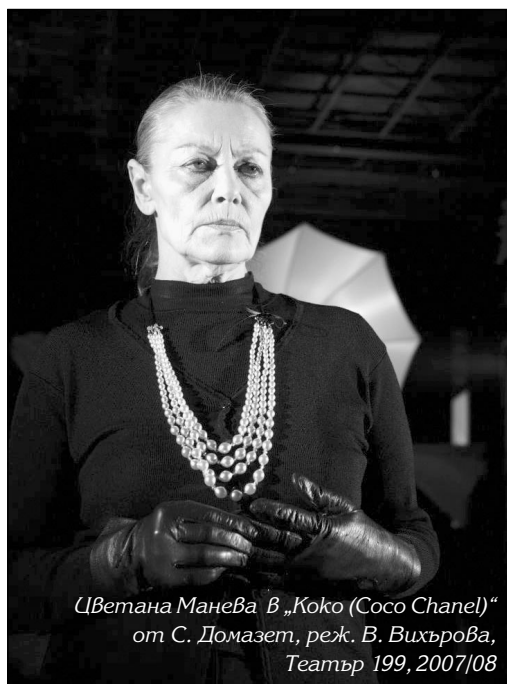
Театър 199

Беше изминал месец от премиерата. Места нямаше. Примолех се на касата. Сложиха столче близо до сцената...

Черна кутия, перлени огърлици, огледала, лампички, бели чашъри, които се отварят един по един и накрая запълват сценичното пространство. То прилича на гримьорна, по-скоро – на гримьорни. Подът е постлан със сребристо фолио, отразяващо предметите отголу, както и двете актриси, играещи героинята на млади и стари години; по-възрастната (Цветана Манева) е в панталон, а по-младата (Ася Иванова) се преоблича в къси, разголени роклички, с увито около нея парче плат или остава по бельо, което, дори когато актрисата е облечена, дискретно се проектира върху лъскавата огледална повърхност. Оригиналната, стилна и изчистена сценография на Зарко Узунов създава средата,

в която за час и половина ще се разиграват моменти от живота, по-точно от вихрените любовни мигове и терзания на една жена в различните ѝ възрасти, защото „големите любови също трябва да бъдат изтърпявани“.² А това не е коя да е жена, а Кoko Шa-

Цветана Манева в „Кoko (Coco Chanel)“
от С. Домазет, реж. В. Вихърлова,
Театър 199, 2007/08

¹ DiGiacomo, Frank, The Chanel Myth, Elle, May 1997.

² http://thinkexist.com/quotes/coco_chanel/

нел – най-Великата дизайнерка на Всички Времена, успяла да облече в униформа всички жени по света, още преди Хитлер с неговите нацистки униформи и нашествието на „кафявата чума“.

Шанел е родена през XIX век в малкото френско градче Сомюр. Възможно е това да е било повод за комплексите ѝ, че е „селянка“, а вероятно и за амбицията да се докаже, да надскочи границите на своята провинциалност и да се прочуе по света. Последното е важен акцент в пиесата на сръбската писателка Саня Домазет, който обаче навежда към усещането не толкова за френски, колкото за типично балкански синдром за малоценност. Шанел твори през бурното XX столетие и е истинска рожба на своето време, на предизвикателните, свободни, талантиливи жени по света, които се посвещават на изкуството и бележат нова ера за жените-творци, неотстъпващи на мъжете: Сара Бернар, Елеонора Дузе, Айсидора Дънкан, Едит Пиаф, Фрида Кало, Марлене Дитрих, Грета Гарбо... Това е ерата на модата, бутиците, шапките, високите токчета, парфюмите, кабаретата, шансоните, нощния живот на Париж с Монпарнас и Монмартър. Ерата на модернизма, на художниците, писателите, композиторите, певците, актьорите. Шанел е част от тази артистична среда и нейната неповторима атмосфера. Тя е близка с Кокто, Лотрек, Пикасо, Стравински, Нижински, Дягилев. Животът ѝ е изпълнен с любви, лични драми и триумфи, довели я до заслуженото ѝ място на кралицата на модата. За нея „модата не е нещо, което съществува само в гре-

хите. Модата е в небето, по улиците, тя е свързана с идеите, с начина на живот, с това, което се случва.“³ Всяко нейно откритие е лично изживяно и изстрадано. Мирисът на прочутия ѝ парфюм „Chanel No. 5“ ѝ напомня за миризмата на изгнани теменички, лъхаца от гърдите на Мисия, нейна любовница от руски произход. В златните копчета е превъплътен образът на нероденото ѝ дете, на нейното „златно бебе“. Една от дрехите ѝ представлява прекроените гащи на немския офицер, неин любовник по време на Втората световна война, заради когото след войната тя изпада в немилост за известно време.

Авторката на пиесата е жена. Д-р Саня Домазет е юристка по професия. Тя очевидно търси сюжетите за своите пиеси в живота на действителни творчески личности от женски пол като например сръбската художничка Милена Павлович-Барили („Крила от олово“); мексиканската художничка Фрида Кало („Дисхармония“) и др. Новата „документална“ творба „Коко (Coco Chanel)“ на вече неколккратно награждаваната сръбска драматуржка има своята световна премиера именно в България. „Щастие и предизвикателство е да видя пиесата първо на български... До една-две години „Коко“ ще бъде на сцена и в Белград, защото една актриса заявява, че иска или да играе Шанел, или да умре. Такава е била и Коко – безкомпромисна“ – споделя писателката.

Режисьорката Възкресия Вихърлова пък мотивира своя избор: „Винаги е интересно „да се поровиш в живота

³ Пак там.

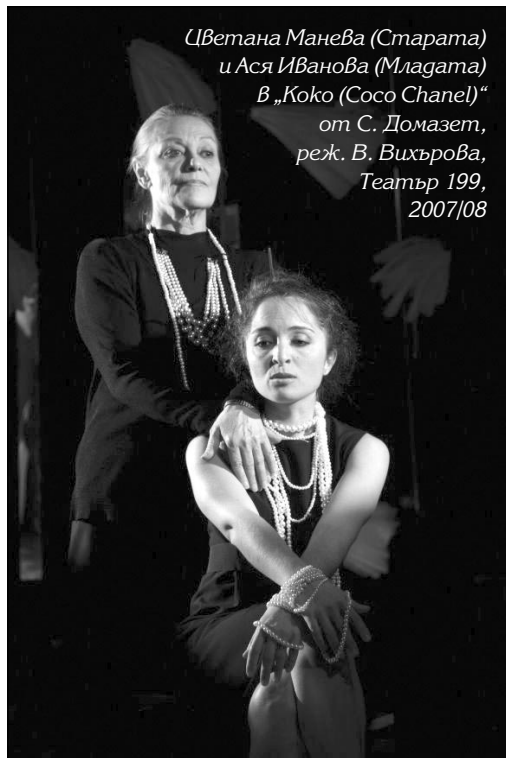
на някого“, още повече в живота на жена, още повече в живота на такава жена – Коко Шанел. И тук стигаме до „жълтата преса“. Може ли един текст за биографията на една жена да стигне по-далеч от „жълтия цвят“? Сигурно!⁴

Според Шанел „най-добрият цвят на света е този, който ти отива най-много“. Нейният цвят е черният и понякога белият: стилна черна рокля, а може и строг костюм с пола или панталон, малка шапка, изкуствено черно или бяло цвете, перлена огърлица. Както казва Кристиан Диор, „С черен пуловер и десет реда перли тя направи революция в модата.“ И двете актриси са с перлени огърлици, има и изкуствени цветя, а към края на спектакъла изпълнителките са облечени в черно. Костюмите и аксесоарите в духа на Шанел са дело на дизайнера Веселин Йорданов.

Според режисьорката жанрът на спектакъла е „Интернет (Google) естетика с малко лукс (геометрията на арх. Узунов и детайла на Веселин Йорданов, звуковата среда на Асен Аврамов) и живо актьорско преживяване с „Чувстващия глас“ на Цветана Манева и „Чувственото тяло“ на Ася Иванова. Две актриси, изграждащи моста между генерации, школи и методи в българското театрално пространство.“⁵ (Ася Иванова е ученичка на Възкресия Вихърова, като и двете актриси са участвали в спектакли на режисьорката. Емблематична е постановката „Домът на Бернарда Алба“ по Лорка.)

⁴ Програма от спектакъла.

⁵ Пак там.

Цветана Манева (Старата)
и Ася Иванова (Младата)
в „Коко (Coco Chanel)“
от С. Домазет,
реж. В. Вихърова,
Театър 199,
2007/08

Фотограф Иво Хаджимисев

Наистина днес Google е едно от най-могъщите средства за информация. Вероятно в предварителната работа интернет търсачката е била често използвана, както споделя и Вихърова и както личи от нивото на фактологична задълбоченост и компетентност, постигнати от творческия екип, но всъщност като резултат представлението е твърде човешко, емоционално и затрогващо. Това не е мултимедийен спектакъл, издържан буквално в „интернет (компютърна) естетика“. Няколкото бегли опита за проектиране върху чатърите на текстове и образи остават почти незабележими и неразработени.

Това, което се запомня, е „живото актьорско преживяване с „Чувства-

щия глас“ на Цветана Манева и „Чувственото тяло“ на Ася Иванова.“

Двете актриси наистина се допълват. Те присъстват на сцената не по принципа на приликите, а на различието. Оттук се поражда и конфликтите. В тяхната основа са изконните противоречия между съплатата младост (в началото младата Коко е с черна превръзка на очите) и умързялата старост, между непримиримостта, бунтарството и компромиса, авантюристичната страст и житейската улегналост, между голотата и маските. Дори любовните истории, разказани от двете героини – Коко на младини и в по-зряла възраст – са различни: различни спомени, различни усещания и чувства. Както е с всеки човек.

По същността си спектакълът би следвало да е монологичен. В същото време Цветана Манева е убедена в неговата диалогичност. Според актрисата текстът представлява диалог между Коко и нейното его.⁶

В действителност на сцената съществуват две Коко – една по-психологически вълбена, съдържана, класическа, стилна, и една по-игрива, неугържима, театрална, стихийна, постдраматична. Същност реален конфликт между две ипостаси на едно и също човешко същество не би трябвало да има. На практика няма. Дори

по време на спектакъла двете актриси стават все по-близки. Жлъчните, даже злобни забележки една към друга постепенно оредяват. Остава само личната самоирония.

Сякаш казани от един човек за самия себе си зазвучват последните реплики в спектакъла:

Ася: „Истински гений, култ, чудо на XX век“.

Цветана: „В живота си не съм имала нито един щастлив ден!“

Финал. Аплодисменти.

Някои от жените в салона съчувствено забърсват сълзите си. Заслушвам се в коментарите на публиката. „Хм. Еманципация!“ „Ех, моя сбъркан XX век.“ „Много ретро.“ „Пиеса от жени за жени.“ „А помните ли пиесата за Едит Пиуф с Таня Масалитинова?“ „Знаете ли, че Катрин Хепбърн е играла Коко в мюзикъл на Бродуей през 60-те?“ „Ама и Цветана Манева си я бива. С тоя глас. Много ѝ пасва тая роля.“ „А и младата актриса е пластична...“

Отивайки към гардероба, един мой познат ме побутна и каза: „Към мен отхвърча от сцената една от перлите на Коко. Прибрах я. Ето я.“ Попитах: „Би ли ми я дал. За късмет...“ „Разбира се“ – отговори той. Бързо мушнах пластмасовото лъскаво бяло топче в джоба на черния си костюм...

⁶ Статия във В. „Стандарт“ от 20. XII. 2007 г.